

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. ahova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők.

Megjelen belenként egyszer szombaton, másfél lapon.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, felévre 6 korona.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
ahova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

PONTOS ÉS
LEGJOBB

Ó R Á K

5 évi jótállás mellett! 5

= Egyházi szentedények =

urvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák
medenczék és borkancsók ■ ■ ■

arany és ezüst ékszerek

evőeszközök, chinaezüst-disztárgyak

részletfizetésre is!

Javításokat és vidéki megrende-
lésekre különös gondot fordítok!

Pontos
kiszolgálás;
jutányos
árak!

Arjegyzék 2000 képpel ingyen és bérmentve

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész BUDAPESTEN VII. Erzsébet-körut 29 sz

Az ev. ref. egyházak szállítója,

A vonatok indulása Debreczen állomásról. — Érvényes 1908. október hó 1-től.

D é l e l ő t t				D é l u t á n					
vonat- szám	óra	perc	vonat- neme	hova ?	vonat- szám	óra	perc	vonat- neme	hova ?
1713	2 20		szv.	Püspökladány, Budapest k. p. u.	1705	12 10		szv.	Budapest k. p. u.
1706	2 44		"	Máramarossziget, Körösmező	4404	12 15		"	Hajdunánás, Tiszalök
4212	4 3		vv.	Tiszafüred, Füzesabony	1702	12 20		gyv.	Máramarossziget, Körösmező
1721	5 09		mtv.	Püspökladány	4710	12 26		szv.	Nyiregyháza, Szerencs
1710	5 10		szv.	Szatmárnémeti	4716*)	2 20		mtv.	Hajduhadház (csak XI/1-ig)
4702	5 15		"	Nyiregyháza, Szerencs	1770	3 11		tvsszsz	¹⁾ Erőmihályfalva
4402	5 30		mtv.	Hajdunánás, Tiszalök	1745	3 45		"	Püspökladány
4408	8 09		"	Hajdunánás	1708	3 56		szv.	Máramarossziget, Körösmező
4704	8 51		szv.	Nyiregyháza, Szerencs	4706	4 28		"	Nyiregyháza, Szerencs
1703	8 57		gyv.	Budapest k. p. u.	4406	4 36		"	Hajdunánás, Tiszalök
4512	9 41		vv.	Derecske, Nagyléta—Vértes	1701	4 42		gyv.	Budapest k. p. u.
1742	10 00		tvsszsz	Királyháza	4514	4 51		vv.	Derecske, Nagyléta—Vértes
4204	11 33		szv.	Tiszapolgár, Tiszafüred, Füzesabony	4214	4 56		"	Tiszapolgár, Tiszafüred
1747	11 28		tvsszsz	Püspökladány	1704	6 57		gyv.	Szatmár-Németi
4414	11 11		mtv.	Hajduböszörmény	4410	7 00		mtv.	Hajdunánás
					4708	7 06		szv.	Nyiregyháza, Szerencs
					1709	9 00		"	Püspökladány, Nagyvárad
					4714	10 38		mtx.	Nyiregyháza
					1707	10 40		szv.	Budapest k. p. u.
					1712	10 53		"	Máramarossziget

¹⁾ Csak a debreczeni országos vásárok két napján közlekedik.
*) Április 1-től újból fog közlekedni.

Jegyzet
Dél előtt = éjjel 12 óra 1 perctől déli 12 óráig.
Dél után = déli 12 óra 1 perctől éjjel 12 óráig.

A vonatok érkezése Debreczen állomásra. — Érvényes 1908. október hó 1-től.

D é l e l ő t t				D é l u t á n					
vonat- szám	óra	perc	vonat- neme	honnan ?	vonat- szám	óra	perc	vonat- neme	honnan ?
1713	1 29		szv.	Máramarossziget	1702	12 08		gyv.	Budapest k. p. u.
1706	2 18		"	Budapest k. p. u.	4413	2 00		mtv.	Hajduböszörmény
1720	5 03		"	Nagyvárad, Püspökladány	1744	2 51		tvsszsz	Püspökladány
4713	6 35		mtv.	Nyiregyháza	4513	3 05		vv.	Nagyléta—Vértes, Derecske
1711	6 48		szv.	Királyháza	4705	3 24		szv.	Szerencs, Nyiregyháza
4401	7 14		"	Tiszalök, Hajdunánás	1708	3 36		"	Budapest k. p. u.
4511	7 20		vv.	Nagyléta—Vértes, Derecske	4403	3 40		mtv.	Tiszalök, Hajdunánás
1742	7 46		tvsszsz	Püspökladány	1701	4 22		gyv.	Körösmező, Máramarossziget
4211	7 54		vv.	Tiszafüred	4213	5 31		vv.	Füzesabony, Tiszafüred
4701	8 04		szv.	Szerencs, Nyiregyháza	4405	6 30		szv.	Tiszalök, Hajdunánás
1703	8 46		gyv.	Szatmár-Németi	4715*)	6 33		mtv.	Hajduhadház (csak XI/1-ig)
1722	9 36		mtv.	Püspökladány	1709	6 43		szv.	Szatmár-Németi
4407	11 26		"	Hajdunánás	1704	6 49		gyv.	Budapest k. p. u.
4703	11 22		szv.	Szerencs, Nyiregyháza	4707	8 46		szv.	Szerencs, Nyiregyháza
1705	11 40		"	Körösmező, Máramarossziget	4515	9 25		vv.	¹⁾ Derecske
					1712	9 46		szv.	Budapest k. p. u. Püspökladány
					1707	10 12		"	Körösmező, Máramarossziget
					4400	10 13		mtv.	Hajdunánás
					4203	10 07		szv.	Füzesabony, Tiszafüred, Tiszapolgár
					4711	10 26		"	Szerencs, Nyiregyháza

¹⁾ Május 15-től szeptember 15-ig csak ünnep-és vasárnapokon közlekedik.
*) Április 1-től újból fog közlekedni.

Jegyzet.
Dél előtt = éjjel 12 óra 1 perctől déli 12 óráig.
Dél után = déli 15 óra 1 perctől éjjel 12 óráig.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomató-utca 9. sz. ahova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
számlások küldendők.

Megjelen hetenként egyszer szombaton. másfel ipeu.
Előfizetési ár: egész evre 12 korona, félevre 6 korona.
Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomató-utca 9. sz.
ahova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Az özvegy fillére.

Márk ev. XII. 41—44.

Ült az Ur a templom tornácában
A szegények perselyével szembe,
Nézvén, hogy a templom-ládájába
Adományúl ki mennyit teszen be.
A gazdagok bőven adakoztak,
Hogy dicsérje Jézus őket érte;
Jött végül egy szegény özvegy asszony:
Összes kincse az ő két fillére;
S a hogy' oda ejti a ládába,
Élvész az a kincses garmadába.

Szóla Jézus tanítványaihoz:
Láttátok azt a szegény özvegycet?
Az ő fillére több, mint a ki ott
Sok javaiból száz annyit vetett.

Az ő kincsök az emberekre néze,
Istenre az ő kicsiny kis fillére.

Körösladány.

TÓTH JÓZSEF.

Versenyhársaink erőssége az oktatás terén.

Minden jóra való protestáns embernek meg kell látni, hogy a közoktatás terén római katólikus honfitársaink is és maga az állam is olyan lépéseket tesznek napról-napra, amelyek mellett mi nagy hátrányban vagyunk s maradunk.

Ugyanis mind az állam, mind a római katólikus egyház, — persze ez utóbbi is az állam segítségével, internátusokat állít a közép- és felső iskolák mellé, különösen pedig a középiskolákat látja el, a hol csak alkalmas rá a helyzet, minél több tagot befogadó internátussal.

Helyi körülmény indokolja, hogy soraimat közrebocsátom e tárgyban. Miskolcon a református főgimnáziumnak erős versenyhársául növekszik a kir. r. katólikus gimnázium, a mely szeptemberben a VII-ik osztálylyal bővül, 1910 szeptemberében pedig a VIII. osztálya is meglesz, amikor egyszermind az új iskolai palota is elkészül. Hogy a református gimnáziumnak versenyhársa támad, az nem baj, úgy nagy általánosságban. Az azonban baj, hogy éppen ilyen felekezeti lesz e versenyhárs, a mely helyett szívesebben láttuk volna a reáliskolát. De e mellett fenyeget egy igen nagy veszedelem, mint

erőssége, versenyhársunknak: *internátus is lesz az új r. katólikus főgimnázium mellett.* Gazdagok is megfelelő helyet kapnak majd benne; a közép-osztályu emberek is elhelyezhetik ott gyermekeiket s a szegényekkel is tudnak jót tenni. Népesnek ígérkezik az iskola is, s az internátusa is s hogy a prozelitáskodás is ott fog szerepelni a programmban éppen az internátus révén, több, mint bizonyos.

Ezzel szemben pedig a református főgimnázium a maga egy néhány tápintézeti helyével, illetőleg szegényebb fiúk segítségére siető készségével, valóban mintha szalmaszálát nyújtogatna a hozzánk erős hittel ragaszkodóknak. Nem, nem csekély a protestáns áldozatkészségből nyújtható segély, de az ellenféllel, a versenyhárs erejével szemben, mintha egy csöpp lenne a nagy tenger hullámai között.

Ezt az erősséget, a melyet versenyhársaink közül a r. katólikus egyház használ ki ellenünk a leghatékonyabban, meg kell próbálnunk csekély anyagi erőnk mellett is ellensúlyozni s ezen az úton is mindent el kell követnünk, hogy le ne maradjunk. Éppen a mai nehéz viszonyok között kell segítő kezet nyújtanunk azoknak, a kik iskoláztatják gyermekeiket. S azoknak a kulturális célokra szolgáló igényeknek, a melyeket a protestáns közös bizottság bejelentett a magyar kormánynak, ezen a ponton is követelő termé-

TÁRCA.

A Törő-féle lázadás, okaival és következményeivel.

Az u. n. Törő—Pető-féle lázadás története ma sincs tisztázva; Mezőtúron pl. a nép körében egyháztörténeti vonatkozása szilárdan áll. Különösen a család őrsi úgy Törő Pál emlékét, mint a ki a mezőtúri egyház kúrára lévén, a református templomot, midőn a katólikusok számára akarták lefoglalni, hősiességgel megvédelmezte. Így szól arról Törő Lajos volt rákoscsabai lelkész értesítése nyomán a „Szőnyi Benjamin és a vásárhelyiek“ c. kitűnő monográfia is s e felfogásnak több történelmi könyvekben nyoma van. A mezőtúri református egyház meg egy elkészítendő Törőszobor javára kegyes alapítványt gyümölcsöztet.

Természetes tehát, hogy az én érdeklődésem is felkelt, többfelé: Egerben, a régi megyei központban, az országos levéltárban, sőt a bécsi, udvari levéltárban is nézegettem e dolog aktáit; szerencsésen kezemhez

került — Mészáros András akkori jegyző eddig ismeretlen „diariuma“ is (1747— az 1790-es évekig). Az alábbiakat ezen egykorú adatok alapján írom és pedig főleg Túrra vonatkozólag csoportosítván az események szárait, így is Szeremley L. fentemlített művéből egyetmást ismételni lévén kénytelen. Természetesen az érdeklődőknek az egyes adatok forrásait közelebbről is megnevezhetem.

* * *

Keserűbb állapota alig volt még Mezőtúrnak, mint az 1750-es években. Az egymásután következő rossz esztendőök gazdasági romlással fenyegették. Az 1750-es év maga az árvizeknek esztendeje volt: a pusztító árvíz elborította a házakat, szőlőskerteket, búzák vermetek, őszi vetések árvíz alatt állottak s tavaszra kelve attól félnek az emberek, hogy marháik éhen vesznek.

Növelte a nyomort a földesurak erőszakossága. A felsőrészi Kállay és alsórészi Báró Paluska család az 1747-ik esztendőben „más, keményebb földes uraságnak leendő átaladatással fenyegetvén“, Mezőtúr taksát fizető lakosságát belevitte, hogy évenként 8000 frt. urbért ígérjenek meg. Oly összeg volt ez, melynek ké-

szetüeknek kell lenniök, sürgetésök hozzátartozik a létfenntartáshoz azon a területen, a mely a magyar haza kulturális emelését célozza.

Bizonyára szemébe tűnt aztán a szemlélőnek az is, hogy nem utolsó erősségek közép és felsőbb oktatásunk terén versenytársainknak, hogy tandíj-elengedéssel és kedvezményvel is igyekeznek iskoláik népességét növelni. S a protestáns intézetek, szűkös anyagi viszonyaik közepette itt is kénytelenek olyan összeszorítással dolgozni, a mely megmenti ugyan az egyensúlyt, de viszont alapul szolgál arra, hogy a tanítató közönség keressen olyan helyeket, a hol e részben is kap kedvezményt. Ha aztán még azt is hozzátesszük, hogy szorgalmi és egyéb díjak által is lekötöttekké válnak a könnyebbséget keresők az iránt az intézet iránt, a melyben ilyeneket is nyernek a tanulók: tisztán állhat előttünk, hogy a versenyben elmaradásra vagyunk kárhóztatva.

Az oktatási ügyeinkkel hivatalból foglalkozóknak lelkét óhajtom e néhány sorral felhívni a teendőkre, hogy sürgetően lépjenek fel mindazon a helyeken, a hol ezekről szó esik s siessenek a mentő-horgonyokkal, míg nem késő. A mindennapi életnek sokféle bizonyosságai vannak, a melyek intenek, hogy a versenytársakkal erősségek dolgában fel kell venni a küzdelmet, míg

túl nem szárnyalnak. S ha a saját erőnk már-már elégtelen: a magyar államot a maga érdekében kell kényszeríteni arra, hogy a protestáns iskolákat versenyképesekké tegye azokban is, a melyekről szólottam.

Miskolc.

Dr. Tüdös István.

Néhány őszinte szó.

Leendő lelkipásztorok figyelmébe.

Minden becsületes munkás elsőrendű kötelessége: alapjában megismerni azt a munkakört, amire rászánja magát. Csak úgy tudhatja meg, miféle képességek kellenek annak betöltéséhez. A *hivatal* és az *egyén*, aki azt ellátja, egymást kiegészítő részek. Amaz a *forma*, emez az azt betöltő *anyag*. Ennek amához kell hozzáalakulnia.

A ker. lelkipásztor pedig az az egyén, aki a ker. lelkipásztori hivatalt vállalja magára. Kötelessége annak a követelményeinek minden tekintetben megfelelni. Az a kérdés merül tehát fel: miféle egyéni képességek kívántatnak meg tőle? ha hü munkás akar lenni?

Erősen hangsúlyozom pedig, hogy életbe

sőbb megfelelni nem tudtak s a fizetés miatt sok szegény lakost testi ruházatjuktól és szájakban levő falatjuktól kényszerültek megfosztani. Az adóbehajtás ilyen embertelen kényszere mellett elképzelhetni, milyen teher nehezedett a lakosságra, mikor a Kállay család Kálló visszaszerzésére 20800 frtot kért egyszerre 11 évi árendába 1749-ben. A város még akkor nem külön, (felső és alsó rész) hanem együtt fizette a maga földes urait, e teher is az egész lakosságra nehezedett. S hogy milyen eszközökkel hajtották azt be, elmondja az egykoru leírás: „a tehetetlenebbek a városházánál sokszor ideiglen láncon tartattatván, végtére némelyek járó marháikat, kik pedig fejős tehenöket csak igen olcsó áron elvesztegetni, sokan pedig ki több, ki kevesebb summát külső hitelezőktől nagy kamatra felkérni és magokat lánctól vagy egyéb árestomtól aképen megszabadítani kényszerítették.“

Pedig még nem is említettük az Ő felségének, Mária Theresziának fizetendő 4000 rhénes frtot, mely összegnek behajtására bizony nem egyszer katonaságnak kellett itt időzni, mely összegnek behajtására bizony nem egyszer katonaságnak kellett itt időzni, mely katonai executiók ismét költséggel jártak.

A nagy nyomor aztán sok elégtelenséget is

szült. Különösen persze az előljárók ellen voltak elkeseredve, akik az adóbehajtást szorgalmazták. Így említetik, hogy 1749-ben Borza Pál régebbi oskolamester és Murányi István, ki már az 1735-iki Péro lázadáskor is a rebellesek szövetséges társa volt, fellázították a népet. És a lakosság az egész tanácsot elkergette, Borzát nótáriusul, Murányit bíróul választotta s az egész tanácsot megújította. A dologban úri szék döntött, mely a régi előljárókat visszahelyezte, a lakosok megregulázására pedig különleges törvényeket hozott.

Az a vallási üldözés, mely Polgári Mihály lelkész szökése és a túri bírák perbefogása miatt az egész lakosságot izgalomban tartotta, épen az 1752-ik év őszétől fogva, csak növelte a fejtelenséget. A dologról majd még egyszer szólani fogunk.

Igy gyült aztán össze az elégtelenségnek egy óriási gyúanyaga, amelyhez csak egy szikra kellett, hogy lángra lobbanjon. Valószínűleg voltak, kik az óriási anyag lángra lobbantásán fáradoztak s ilyenekül gondolhatjuk azokat a bujdosókat, kik az elmúlt évtizedek viharai folytán Lengyel és Törökországba menekültek, meg a porosz király, Nagy Frigyes szolgálatába álltak.

Különösen két név forgott a nép ajkán: egyik Halász Zsigmond porosz kir. szolgálatban álló ezredes,

vágó ez a kérdés valóságos *létkérdés* főleg önökre nézve. Végzetes dolog lesz ugyanis önökre is, de az egyházra nézve is, ha ebben a kérdésben tévednek. Keserü gyümölcsöket fog teremni majd számukra, ha félreértik egy hosszú élet küzdelmes munkáját; félre azokat a kívánalmakat, miket munkakörük méltán megkövetel önöktől; ha olyan állásba jutnak majd bele, ahol lenniük semmi joguk sincsen; ha olyan kötelességek láncai nyűgözik le önöket, amikkel keveset törődnek vagy amikre épen alkalmatlanok. 1. Képzelnem lehet *az egyházra nézve* végzetesebb szerencsétlenséget, amintha annak a szolgálói és vezérei tudatlanok vagy közönyösök. Ha épen azok, kik az egyház haladása irányában, a lelki buzgóság tüzet szítani volnának hivatva — olyan körben találják magokat, amely nekik teljesen idegen, a mely iránt semmi vonzalmat nem éreznek, akik örökös bizonytalanságban szenvednek eljárásuk helyessége felől, — akkor ott tökéletes zürzavar-nál, sajnálatos közönyösségnél egyebet nem várhatunk kicsiknél és nagyoknál egyformán.

Nincsen siralmasabb látvány, nincsen biztosabb ut a végromlás felé valamely egyházban, mintha annak lekipásztora félreértette a maga hivatását. Gyámoltalanul, gépiesen morzsolgatja le a reá nézve kinos funkciókat. Kedvetlenül, bizonytalanul mozog a neki idegen világban, ahol

kinek régebben nagy birtokai voltak Pestmegyében — Dabas, Balad, Delegyháza, Ordasháza, Majorháza — de mivel Mária Théréziától egy vele ellenséges lábon álló hatalom a porosz király szolgálatába állott, minden javai elkönfiskáltattak s hiába követelte azokat a porosz minisztérium útján; a másik Vértesi nevű korábbi szent-andrási bíró volt,* ki a már említett Péro lázadásban is részt vett. Alapos a gyanu, hogy ezek személyesen bejárták az Alföldet s porosz pénzzel lázítottak a királynő ellen. Egyszerre csodálatos hírek kezdtek forgalomba jönni a nép között. Egy mozgalom kezdett szervezkedni, melynek célja lett volna Rákóczinak hazahozása — pedig szegény nagy fejedelem akkor már régen sirjában porladott, továbbá a németnek az országból kiszorítása. Beszélték, hogy Lengyelország határszélén Halász vár a sok kurucsággal, Erdély felé meg Rákóczi és Bercsényi törnek be Oláhországon és a Vaskapu szoroson át, hol Vértesinek már mintegy 3 ezer embere van.

(Folyt. köv.)

Dr. Lencz Géza.

* A lázadás Diariumban található leírását közöltem a Budapesti Hírlap ez évi folyamában.

egy percre sem érzi magát otthon. Reménytelenül, céltalanul hanyattatik egy előtte ismeretlen óceánon horgony, iránytű, térkép nélkül.

Számítgatni sem szereti az ember, mily mérhetlen sok bajnak voltak már okai az értelmetlen vezérek, a lelkiismeretlen orvosok, a gondatlan vezetők. Pedig ezek csak földi dolgokban okoztak szerencsétlenséget; földi öröm- és bánatvilágába tartoztak. Mennyivel siralmasabb a botlás abban a lelki érdekkörben, hol két élet üdve és kárhozata forog szóban és amelynek vezérlője orvosa, a lekipásztor.

2. Nehéz volna pedig megmondani, hogy e szomorú következmények magára *az egyénre nézve* nem keserűbbek-e. Tegyük fel ugyanis, hogy később ébred arra a tapasztalatra, hogy olyan életpályára adta magát visszavonhatatlanul, ami nem felel meg az egyéniségének, amihez nincsen kellő buzgósága. Olyan munkakörhöz van hozzáfűzve, amelyhez nem ért, amellyel nem törődik... melyben talán nem is egészen hiszen. Ezek dacára folytatnia kell azt tovább. Ez a kinos állapot képes megölni minden buzgóságot, minden önérzetet. És ha az illető lelkiismeretes ember, mérhetlen kinokat kell elszenvednie. Egész élete egy reménytelen küzdelem saját magával.

Ha meg valami szomorú véletlen folytán botlott be a szentélybe; szinte öntudatlanul lépett e pályára, s egész életét ott tölti el, anélkül hogy csak egyszer is tudatára ébrednek annak, hogy az a hely, ahol ő áll, szenthely; végzi egymás után a lélek nélkül való holt szertartásokat, soha észre nem véve azt a mérhetlen ürt, amely az ő gépies funkciói és azok magasztos jelentősége közt tátong még ebben az esetben az érzéketlenség, bizonyára sok kinos érzéstől menti meg. Tompa lelkiismerete hütlensége miatt nem fogja mardosni. Ámde az önmegvetéstől való felmentés ára nagyon is drága. Ha úgy akarunk a lelkiismeret bántalmaitól megszabadulni, hogy hivatásunk magas ambíciói iránt teljes közönyt mutatunk; ha csak holt súlyok és akadályokként szerepelünk a krisztusi munkában... úgy ez nagyon is szomorú alternatíva. Nehéz volna megmondani, melyik gonoszabb: a betegség-e vagy az orvosság.

Csupán tiszta átértése, alapos megismerése a keresztyén lekipásztori hivatásnak; annak, hogy mennyi buzdító erő rejlik abban egy szívet-lelket kielégítő életpályára; minő odaadást, önfeláldozást kíván az meg az egyéntől és minő kiapadhatatlan forrását fakasztja a tiszta örömöknek — ezeknek teljes átértése képesíti az ifju lekipásztort arra, hogy e szent hivatás ajtóját áhitattal nyissa ki, vágyakozva foglalja el helyét és sikerrel állja

is azt meg. Így fog találni teljesülést ott vágyai s reményei számára, megfelelő pályatért ereje és törekvése részére. És amint munkája közben egyre tisztábban kidomborul lelkében hivatása igazi volta: összeillőbb harmónia támad közte és hivatása között; egyre hűbben képes azt betölteni s ezáltal egyre elégedettebb és boldogabb lesz. Ez újra munkájára hat vissza jótékonyan, mely ez által hatásosabb, áldásosabb lesz. Egyre vigabban, bátrabban, sikeresebben fáradozik s egyháza virágzik, halad. Ugy hangzanak talán ezek a szavak, mint jóltudott dolgok, megfakult avas igazságok. De épen ezért kell őket pusztán feleleveníteni. Ismerősök lévén könnyen ignoráljuk őket. Már pedig most az ideje, vagy pedig soha többé, hogy teljes erőmből lelkökbe véssém, szívökre kössém ez igazságokat. Most míg nem késő megállani és számot vetni önmagunkkal, lelkiismeretesen, becsületesen. Ha egyszer már bent lesznek a szenthelyen, ha már végérvényesen rászánták magukat erre a pályára, akkor késő lesz már azon töprengeni, vajjon hol is vannak, mi is vár rájuk, minő concordia avagy discordia van lelkök és hivatások között. Aztán meg egész előkészületök az fogja irányítani, hogy minő fogalmat alkottak a ker. lelkipásztori hivatásról. Ha fogalmok téves, téves lesz az előkészületök is. Ha amaz hiányos, emez is hiányos leend.

Bokor Sándor.

A mi szolgálatunk.

Levélváltás *Futó Zoltánnal.*

II.

Vegyünk egy másikat: „*az igazság szabaddá teszen*“ János 8: 31—32 alapján.

E textus igaz tartalmának megértése végett, még fel kell vennünk a további 33—34 versekben foglaltakat is. Ekkor áll lelkünk előtt a textus végtelenül mély és magas értelme és isteni igaz volta. Mert alig van Jézus beszédei közt nagyobb jelentőségű e textusnál s való kifejtése mintegy új eget és új földet teremt a gondolkodó lélekben.

A textus kezdete mindjárt megállásra készítet: „mondá a Jézus a benne hívő zsidóknak“. . . Ebből világos, hogy azokhoz intézi ez isteni figyelmeztetést, kik már hittek benne. A ki tehát igazságra és szabadságra óhajt eljutni, annak hinnie kell, hogy Jézus képes is, kész is, ide juttatni. . . Hiszen keressük mi az igazságot is, a szabadságot is, . . . börtönnel is, akasztófaival is, ágyuval is, dicsőséges jelszavakkal is, szent

inkvizícióval is, — kinek hogy esik jobban és módjában, — de hát legalább nekünk ker. papoknak. *egy mesterünk* vagyon. El kell hát hinnünk, hogy ő legjobban tudja a dolgot s minket is megtanít. Ez a kezdet. Csak kezdet, kedves Zoltán, mint mikor valaki a kilincsre teszi kezét, de ezzel még nincs benn a házban. Következik: ha ti megmaradtok az én beszédemben, bizonyára én tanítványaim leszek“ . . .

Milyen elemi igazság ez!

Mint mikor a tankötelest felviszik az iskolába, csak akkor lehet tanítvány, akkor haladhat előre, ha figyel a szóra, ha értelmi fejlődésének táguló körét tanítója lelkének világosságától nyeri s e világításban látja lelke a dolgokat, jelenségeket mindig tisztábban, szélesebben bontakozik előtte a tudás világa. Így lehet tanítvány! Ilyen természetes viszonyra figyelmezteti Jézus a benne hívő zsidókat.

Mi pedig nem így gondolnánk, ugye kedves Zoltán! Ugy gondolnánk, hogy megtanultuk már mi, a mit Jézus tud, csak beszéljünk a magunk lelke szerint. Lám, Molnár Albert is így predikál a maga lelke szerint, okosan és szépen; tele van tüzzel, tudással, hevüléssel minden szava, minden betűje; a bölcsészti elme glóriájában mutatva fel az igazság és szabadság fenségét, nem nagyon törekszik „megmaradni a Jézus beszédében,“ hiszen a mint meg is jegyzi, „a természeti és lelki világban egyaránt sok egyes igazság nyilvánvaló ma, miről Jézus nem tudhatott.“ Bezzeg tudunk mi és hirdetjük ki vékonyan, ki vastagon s tudásunk ellen nincs apelláta a Jézushoz. Mindegy! Jézus azt hirdeti, azt köti lelkére a benne hívő zsidóknak, hogy maradjanak meg az ő beszédében, mert csak így ismerik meg az igazságot. Ha pedig nem az ő beszédéhez kötik figyelmüket, ugy nem ismerhetik meg az igazságot.

Jézus beszédében itt van a tengely.

A Molnár A. beszédében nincs tengely, csak szép szavaknak, szép mondatoknak egymásmellé sorakoztatása, mondhatnám: mindennapi kenyér helyett, ebéd utáni fűszeres, zamatos esemege.

Nekünk pedig táplálék kell.

Üsse kő a csemegét! ettől van a sok romlott gymor, a sok idegesség, a sok Übermentsch.

Ne itélj el, kedves Zoltán, ha itt tovább időzöm. Az embere is, a tárgya is, kívánatosná teszi, hogy alaposabban nézzünk utánna.

Tehát — az igazság . . .

Kétségkívül a lelki életre néz Jézusunk. Az ő beszédei mind a lelki életre tartoznak. A lelki élet jelenségeinek öszhangzatos eredőjére utal, Isten és embertársainkkal való viszonyunkban. A mint összekapcsolódnak tényeink, áldó hatásra: — ez az igazság a Krisztus beszédeiben.

Mit gondolsz, kedves Zoltán, ha egész figyelemmel a Krisztus beszédeire figyelmeznénk, lenne-e köz

tünk annyi visszavonás, önző hatalmaskodás, állattá sülyesztő anyagiság, öncsaló látszatosság, — általában istenfiusági kiváltságlevelünknek önkezünkkel szakgatása?!

A magunk igaza volt az igazság, — ez volt az oka, ez lesz az oka, minden testi-lelki szolgaságnak. És ne is beszéljünk addig szabadságról, ha még szebben predikálunk is róla, mint Molnár Albert, míg a magunk lelkén át, a magunk vágyai után, keressük és nézzük e szó tartalmát.

„Ábrahám magva vagyunk és soha senkinek sem szolgáltunk, — mimódon mondd te: ti szabadok lesztek?! . . .“

Ime itt az ó és új világ választó mesgyéje.

És e mesgye ma is megvan, főként nálunk magyaroknál.

Mi abban látjuk a szabadságot, amiben a zsidók látták: „senkinek sem szolgálunk.“

Krisztus abban látta a szabadságot, hogy „aki köztetek első akar lenni, szolgáljon mindnyájának!“

A zsidók abban látták a szabadságot, ha romboló indulataikat, érzelmi vágyaikat, szabadjára bocsáthatták, — bennünk is van ilyesféle szabadságvágy! Jézus pedig ebben látta a legkeservebb szolgaságot, azért figyelmezteti a lelki vakságban sanyló zsidókat: „bizony-bizony mondom nektek, aki bünt cselekszik, szolgálja a bűnnek! . . .“

Ezekről kellene, tiszta, világos, egyszerű nyelven beszélni, nyugodt méltósággal tanítani, foglyul vinni az érzelmet Krisztushoz, Őtöle tanulni az igazság tartalmát, átadni a leiket az Ő vezetésének, így vezérelne Ő szabadságra.

Kedves Zoltán! Figyelmedbe ajánlottam már egy alkalommal az amerikai Channing E. W. vallásos műveit; ezek közt van egy beszéd, *Szellemi szabadság* címen, minden további okoskodás helyett, ha módodban lesz valamikor összehasonlítani, ugyanazon bibliai textus felett tartott ezen két beszédet, majd megmondja neked a saját lelked, *hogyan maradhat meg egy ker. predikátor a Jézus beszédében*, mikor az Ő igazságait akarja a hívő lelkébe hintegetni?! Én is inkább ezem, mint sem kifejezni tudom. Vagynak dolgok, melyeket betükké, hangokká átfordítani nehéz.

Több példát nem idézek Molnár A. kötetéből, holott többet is tudnék, hol bizony kevés tekintettel van a felvett textus tartalmára. A maga lelkében formálja meg a tartalmat, azt dolgozza ki szónoki művé s amint Nagy Károly jellemzi; „a tárgyhoz, a felfogáshoz alkalmazkodik a nyelv, mely ünnepi, pathetikus, drámailag erős, vagy rapszódikusan szakgatott, mindig numerikus: a legmagasabb költészeti-prózában, mely meg nem tűr semmiféle változtatást.“

Mily szerényen vonul meg e magas jellemzés mellett, Pál apostol önvallomása, amint leírja a korintusiakhoz küldött első levél elején.

Szándékom volt még több újabbkori predikátoraink predikációira hívni fel figyelmedet, hogy azokból és azok által is megértessem magamat azon kérdésben, hogyan predikálhatjuk s kellene is predikálnunk, *csak a Krisztust!* De te bizonyára megértetted az elmondott példák-ból is. És lehetetlen be nem látnunk, hogy a magunk lelki világára nézve is, a ránk bizott gyülekezet lelki világára is, talán jobb lett volna, kezdettől megmaradni *csak a Krisztusnál!* Arra figyelmeznem: *mit is mond Ő?!*

De ha több példát nem hozok is fel, lehetetlen figyelmedbe nem ajánlom egy kis alkalmi füzetet, melyben két püspökünk alkalmi beszéde van közölve, az erdélyi püspök felavatása alkalmából. A felavató beszédet tartotta Baksay Sándor, válaszolt rá Kenesey Béla az új püspök.

Mindkét püspökünk, igazi dicsekedésünk, Krisztus lelkével telített lelkek, az ő evangéliumának tiszta világgal csordultig tele szívek.

Olvasd el e két beszédet, hadd teljék meg a szived-lelked édes gyönyörűséggel! Én ismerem a Kenesey lelkét régóta s tudom, hogy őszintén mondhatja Pallal: „életemben és halálomban egyetlen nyereségem a Krisztus!“ De szabadságot vett magának, hogy akkor a maga lelkét predikálja.

És szeretném, ha a Baksay beszédét gyémánttáblára vésnék, örök mintául: hogyan kell a Krisztust predikálni?

Nem kicsinylek egy igaz lelket sem, kit a Krisztus lelke táplált igazi nagygyá, de jó dolgot művelnének az egyházi szónoklattan tanárai, ha a Baksay Sándor püspökavató beszédét, a tanítandó minták közé fölvennék. Szives üdvözléssel

Andrássy Kálmán.

TANÜGY.

Az irvaolvasás tanítása.

Az írást a gondolatnak egymással való közvetítésére időszámításunk előtt legalább pár ezer évvel használta az ember, ezt bizonyítják az őskori leleteken talált ékirások, jelképek vagy hierogliphek, melyek mindegyike egy-egy világtörténelmi részletet tár fel a tudós kutató elé.

A különböző népek egymással való érintkezése, a hajózás, kereskedelem és a háborúk legfőbb tényezői voltak a tudományok terjesztésének. Kizárólag Kisázsia, a Földközi tenger vidéke, Egyptom, Görögország s a nagy római birodalom voltak a művelődés fáklyahordozói. Ott éltek a bölcsék, az írástudók.

Az európai népeknél az írás és olvasnitudás, s

ezáltal a tudományok terjedése a könyvnyomtatás fel-találása után kezdett általánossá válni. A XV-ik század végén már voltak iskolák, melyekben a scholamesterek viasszal bevont táblákra rótták a betűket, majd egyes szókat és valószínűleg tanítványaikkal is rovatták s így tanították írni és olvasni.

Hazánkból a Németországba kijáró ifjak közül akkortájt is épen úgy mint korunkban, többen figyelmet fordítottak a népiskolákra s ott szerzett ismereteiket itthon terjeszteni igyekeztek.

Az olvasnitudás elsajátítására hangoztatási módszer a múlt század közepén kezdett terjedni, melynek legfőbb terjesztője a nagy pedagógus Zákány József debreceni professor volt.

E sorok írója ezelőtt félszázaddal ismert öreg tanítókat, kik még a régi magyar ABC-ből tanítottak, s előbb a nagy, azután a kisbetűket.

Május 1-én kezdődvén az isk. év, a gyermekek ujjokkal porba vagy homokba irtak. Az egyes betűk ismertetéséhez a tanító a betűhöz hasonló alaku tárgyat mutatott, pl. az o-hoz orsókarikát, vagy a betű-hangjához hasonló hangot mondott, pl. a b-hez a báránybégetést, az u-hoz a kutyaugatást stb. de legtöbbször az ujjak ide-oda görbitésével, vagy a levegőbe írással igyekezett a betűk neveit a gyermek emlékezetébe véteni. Ezekből látható, hogy a fonomimika nem is új találmány és sem nem német, sem nem francia, sőt nagyon valószínű, hogy az ősidőkből maradt ránk örökség gyanánt.

Hiszen a vad állapotban élő népek ma is csak egyes hangok kiejtése mellett, különböző testmozgásokkal vagy arcfintorításokkal fejezik ki érzelmeiket, vagy gondolataikat, s így azok is fonomimikáznak.

A fonomimikázás gyakorlott tanító előtt minden játzsága mellett sem bizonyult könnyebbnek, sem eredményesabbnak a régibb módszereknél, bár ez utóbbiaknak is vannak hibái, fogyatkozásai. Nagyon helyesen jegyezte meg „M. Z.” a néptanítók lapjában, hogy „a fonomimika nem az emberi lélek működésének természetes fonalán, hanem mesterséges kerülő uton vezet célhoz; azt a hatást teszi ez a módszer, mint az olyan mondat, amelynek alanya és állitánya közé egy feloldalas közbeszurt mondat van beekelve.”

Az olvasnitudás főkelléke a betűk ismerete, melyek mindegyike alany, s hangja az állitmány, mely erre a kérdésre felel: mi ez? A fonomimikázás tehát inkább szétszórja a gyermek figyelmét a helyett, hogy egy pontra irányítaná; olyan mint a tekervényes út, mely hosszú, fárasztó séta után is bizonytalanul vezet a cél felé, melyhez eljutni akarunk, s ennél fogva a tanítói körökben megindult mozgalom a fonomimika és a vele rokon olvasási módszereknek általános meghonosítása tárgyában helyes és elfogadható okokkal nem indokolható. Az a módszer, mely előbb nyomtatott betűket tanít, mely szét-

választja az írást az olvasástanítástól: nem előkapadásra, hanem inkább visszafejlődésre mutat.

Az iskolafelügyelő urak, kiknek alkalmuk van az 1-ső osztályok haladását iskolai év végén megfigyelni, tapasztalhatják, hogy legtöbb helyen az osztálynak nagy része oly gyengének marad az olvasásban, hogy ismétlésre kényszerítetik, vagy ha előbb vitetik is, gyengesége nagy hátrányára válik a tanulásban. De tekintetbe kell venni a középiskolai tanároknak azt a panaszát is, hogy az elemi IV-ik oszt.-ból a középiskolába átment tanulók között sok olyan kerül, ki kellő folyékonyssággal olvasni sem tud, s így arra a következtetésre jutunk, hogy az olvasás tanítását nagyon óhajtandó volna helyesebb utra vezetni, mely elérhető volna a mostani módszerek hibáinak elhagyása és egyszerűsítése által.

Természetszerűen csak egy módja van a tanulásnak, az, a melyet a gyermek saját tevékenységével gyakorol, a midőn az eljárásokat és folyamatokat maga végzi. A leckék közvetlenül a cselekedet által, közvetlenül az életből véve sokkal nagyobb benyomást gyakorolnak és sokkal jobban megérthetők.

Járjunk tehát egyenes uton, tartsuk szem előtt a megmásíthatatlan pedagógiai igazságokat, de ne tévelygjünk messze az elmélet mezején. Foglalkozva és foglalkoztatva, könnyebbről a nehezebbre, egyszerűről az összetettre haladva tanítsuk a kicsinyeket.

A gyermek elfelejtheti a mit lát, és sokkal inkább azt, a mit neki mondanak, de soha nem felejt el azt, amit maga csinál.

Az alkotásra való képesség meg van a gyermekben s ha e képesség nem érvényesítetik és helyesen nem irányítatik, romlásnak indul vagy rossz irányba tévedhet.

Ilyen rossz iránynak tartom én a fonomimika tulhajtását, mely megbénítja a gyermekben fejlesztendő tevékenységet és utját vágja az önszorgalomnak.

A fonomimikázás tehát nem állhat előnyben a helyesen vezetett irvaolvasási módszernél már csak azért sem, mert különválasztja az írást az olvasástól, előbb tanítja a nyomtatott s azután az írott betűket minden rendszer nélkül nagyon erőltetett hangutánzásokkal és izléstelen ficamos figurákkal.

Tanuljon meg a gyermek a maga írásából olvasni, ez az új iskola legfőbb szabálya. Legyen főcélunk a tanító és tanítvány munkáját megkönnyíteni s arra törekedni, hogy a tudnivalókat minél kevesebb erővel egyszerűsítván játszva szerezhessék meg az iskolába lépő gyenge kis gyermekek.

Folyt. köv.

KÖZÉLETÜNK.

A felsőszabolcsi egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

Utoljára jöttünk össze július hó 27-én Nyiregyházán, eltakarítottuk a régi tisztes épület utolsó romját is és helyet készítettünk az alapozáshoz, hogy — nem más fundamentomon ugyan, de új berendezésű, lakályosabb épületet építhessenek magoknak a megosztzkodott testvérek.

Előzetes beszélgetés után kezdődött a gyűlés. Görömbei Péter esperesünk megható alkalmi ima után, mintegy bucsuzatóként, visszapillantást vetett az egyházmegye multjára s amennyiben adatokat talált, felsorolta a régi időtől maig működő espereseket, gondnokokat, alkalmas megjegyzésekkel. E nagyon tanuságos alkalmi megnyitó nemcsak jkönyvbe vetetett az imával együtt, hanem jönnek latta közgyűlésünk, hogy az egyházak presbiteriuma előtt is felolvastassék.

Vay Gabor gróf főispán ur indítványára, lelkes elismeréssel adózott közgyűlésünk a buzgó és nagytevékenységű esperes, úgy a 20 év óta lelkiismeretes hűséggel munkáló gondnok: Gencsy Albert urnak, élénk kitejezést adván egyttal annak az általános óhajnak, hogy nagy bizodalommal látja őket az új egyházmegye élén, mint kipróbált hű munkásokat.

A szokásos esperesi jelentés említésreméltó jelentős mozzanata volt a gróf Tisza István ker. főgondnok ismeretes nagyhatású beszédének kiemelése, a magyar katolikus főpápság utasítására vonatkozólag a *Ne temere* ügghöz. A felszólalások alaphangulata komoly nyugodtság, inkább sajnálkozás e testvérietlen, pogány erdek-hajza miatt. A Tisza István gr. lelke köre csoportosulunk mi is, őszinte köszönetet szavaztunk ez igaz kalvinista vezereberünknek tisztalatasu lelkeert, krisztusi őszinte erzeséert s megküldjük határozatunkat a többi egyházmegyéknek, hozzájárulás celjaból. Törekedjünk egységes kalvinista hithűségre, munkálkodásra — a jobb jövő erdekében.

Aprólékosabb dolgokat mellözve, időt, figyelmet, a jövő szervezkedések vettek igénybe. Nagymaté Albert indítványt adott be, előzetesen is közölvén egy helyi megyei lapban, valamint a Sárospataki Református Lapokban, amely indítványban foglalt teendőket azonban a közgyűlés nem találván alkalmasaknak, tárgyalás közben indítványozó visszavonta, amidőn aztán abban történt megállapodás, hogy a mostani elnökség rendelje el a szavazatok beadását, először esperesekre, gondnokokra; mindenik egyházmegye a maga területén a maga választottjára s e szavazatok és pedig az esperesekre a gondnoki hivatalba; a gondnokokra az esperesi hivatalba

aug. hó közepéig adandók be. Mindenik egyházmegyéből két egyházi, két világi tag választatott 1—1 jegyzővel. Miután esperesek és gondnokok meg lesznek választva, ugyancsak a mostani esperes rendeljen szavazást, a presbiteriumok által választandó többi egyházmegyei hivatalnokokra, előre felhatalmaztatván úgy a bizottság, mint az elnökség, hogy szükség esetében, a legtöbb szavazatot nyert egyének közt új választást rendeljen el. Így aztán, megválasztatván a megyei hivatalnokokat, mindenik egyházmegye megalakul, s a már megállapított közös bizottságokat, a nyiregyházai leány-internátus- és lelkeszi gyámpénztár kezelésére vonatkozólag, saját hatáskörében szervezi. Minden közös ügyek az év végéig, maradnak a mai módon s csak évvégi leszámolás után történik a végleges átadás.

Szóval: — a többi már a jó Isten dolga, mibenünk.

E gyűlésünkben sem maradhatott ki az évek óta napirenden levő Varga Péter-ügy. Szerencsére, most mindnyájan egyetértettünk Varga Péterrel, aki delegált bíróságot kért fegyelmi ügyében, a miben mi mindnyájan szívesen megnyugodtunk, már csak azért is, mert az egész birói testület, egyházmegyéstől, a történelemnek adatván át, nincs aki biráskodjék.

És ezzel, pár órai gyűléskezés után, a fehér asztalnál el is bucsuzkodtunk az alkalomhoz illő hangulattal.

— y K. —

GYÁSZ-ROVAT.

Futó Mihály emlékezete.

Élete a munka tüzeiben égett el; nem ismert fáradtságot, nem tudta mi a pihenés. Élete, gondolata, életcélja a család, meg az a másik család: a főgymnasium volt. Ezekért élt, ezek miatt nem ösmert pihenést. Ezek képezték örömét, gyönyörűségét.

Isten úgy látta jónak, hogy szűkebb családjá körében többször megjelenjék a halál angyala; viselte gyászát keresztyéni lélekkel, alázatos megnyugvással, s a megmaradtak szeretetében, gondos nevelésében, meg a másik család: az iskola jó hírnevének fentartásában keresett és talált vigasztalódást.

* * *

Olyan szerencsés voltam, hogy iskolai pályám nagy részét szárnyai alatt töltöttem el. Elkerülve a családi tűzhely mellől, a szülei szívek melegétől, az ő kedves családjá körében feltaláltam apát, anyát, testvért; ő nálom igazán otthon voltam. Óh, az a családi élet igazán családi volt; megérezte azt már az én gyermeki-

szivem is; mióta meg felnevekedvén, a tiszta, belső családi élet feltételeit tudakolom, szeretettel nyugszik meg lelkem a fölött a vásárhelyi-tóparti családi tűzhely fölött. Csuda-e, ha a vendégszerető családjukhoz készült diák-gyerek szívesen tette édes anyjának ezt a vallomást: „mintha csak otthon volnék!” Csuda-e, ha most nem csak szűkebb családja könnyezik, hanem mind azok is, a kik abban a házban időről-időre apát, anyát testvért találtak.

* * *

Olyan szerencsés voltam, hogy iskolai pályám nagy részét az ő szárnyai alatt töltöttem el. Tanítványainak igazán édes atyja volt.

Ösmerte mindeniket külön-külön; hajlamaikat, érzéseiket gondolatvilágukat, képességeiket, jellemöket; — nevelt, nemesített. Ha valamelyiknek öröme volt, együtt örült vele; aki bánkódott, szomorkodott, szeretettel vigasztal-gatta. Tanári konferenciák után felhangzó dicséretei, buzdításai a velünk együtt örülő atya szavai valának; intelmei, dorgálásai komolyak, de a szerető, aggódó szív megnyilatkozásai voltak, amelyek szívből jöttek, szívhez jutottak; nem is akadt köztünk olyan, aki vele szemben makacskodó, tiszteletlen, engedetlen lett volna. Csuda-e, ha bizalommal voltak hozzá tanítványai? Csuda-e, ha valamenyi a rajongásig szerette és igazán tisztelte.

* * *

Nekem a magyar irodalmat és a magyar történetet tanította. És a negyed órai szünetre olyan szívesen vágyakozó diák soha se vette tőle zokon, ha a magyarázatba belemelegedve, olykor-olykor csöngetés után is benmaradt velünk. Mind a két tárgyból való magyarázatát igazi örömmel hallgattuk. Megkedveltette velünk nemzetünk irodalmát, történelmei, magyarázatai a haza igaz szerelmét oltották belénk. De bármit magyarázott is, egyszermind nevelt. A fejlődő szívet nevelte kötelességérzetre, munkaszeretetre, emberismeretre, istenfélelemre, erkölcsi, jellembeli tisztességre. Csuda-e? ha szívesen vártuk osztályunkba.

* * *

Különös gondja volt a magyar írásbeli dolgozatokra. Példátlan türelemmel nézte s vizsgálta át valamennyit. S mindegyiknek a végére hosszabb találó bírálatot írt, amelyet, ha a következő dolgozatnál figyelembe nem vettünk, ennek a bírálatánál hivatkozott az előbbi megjegyzésére. Szokása volt az is, hogy növendékeinek egymásközt osztotta ki a fogalmazásokat, egyiknek a dolgozatát a másikkal bíráltatván meg; de az illetet is ő maga is mindig felülbírálta, megjegyzésével ellátta. Ezzel önálló ítélkezésre szoktatott bennünket.

Még ma is emlékszem rá, mint dicsekedtünk vakációs időben a más intézetbeliek előtt, hogy a vásárhelyi iskola az országos kiállításon érmet nyert a magyar dolgozataival.

* * *

Tanári működésének jubileumán részt vett a város egész társadalma, növendékei messze földről jöttek el, vagy küldték el üdvözlő sürgönyeiket, hálás szeretettel teli irt leveleiket; nevére alapítványt tettek. Nem kereste nem szerette az ünnepeltetést, de tisztelői akarata ellen is részesítették e felemelő, bensőséggel teljes ünnepségben. Ezzel nem csak neki, de önmaguknak is tartoztak.

Ő felsége a Ferencz József renddel tüntette ki. Ezt sem kereste, de nem kérdezték tőle; tartoztak vele nem csak neki, de a magyar kulturának is.

* * *

Volt növendékeit mindig figyelemmel kísérte. Előhaladásuk, boldogulásuk igaz örömmel töltötte el s bänkódott, ha valamelyik lemaradt az élet versenyében.

* * *

Volt tanítványai nyereségöknek tartották, ha bár-mikor is találkozhattak vele, ha szavát hallhatták, ha beszédjére figyelhettek. Másokat is megindított, meghatott egy-egy ilyen találkozás bensősége, szeretettel való teljessége. Jól emlékszem rá, — már akkor nyugalomban volt, amikor néhány évvel ezelőtt az ó-gymnásium — most bérház — sarkánál találkoztunk vele, egyházmegyei gyűlés idején. Felső kabátja csak hátára volt terítve. Egyszerre négyen is felszólaltunk, hogy vegye fel a kabátját, mert hűvös az idő, meg talál fájni, óvtuk még a széltől is!

* * *

Óh, bár csak még most is óvhatnánk! De már akkor is hiában óvtunk! A kimerítő, lelkiismeretes munka sokasága alatt lassan-lassan meggyöngült a szervezet, meghanyatlott az erő. Fájdalmas lélekkel számlálgattuk, találgattuk, mikor pihenteti meg a jó Isten az ő hűség szolgáját.

Most már megpihentette.

Az igaznak emlékezete legyen áldott!

Szabó Béla.

K Ü L Ö N F É L É K.

— **Visszhang az utóhangra.** Dr. Lencz Géza, kedves emlékü egykori tanítványom, a mult számban azt állítja, hogy én, a 10. számban megjelent cikkemben dr. Loeschet nem egészen helyesen ítélem meg a magyar kálvinizmus iránti érzületében. Én őszintén becsülöm és méltányolom dr. Lencz Gézának dr. Loesche iránti tanítványi háláját és kegyeletét, de kénytelen vagyok ismételtelen is hangsúlyozni, hogy dr. Loeschet, a ki azt a hamis állítást dobja a világ elé, hogy a magyar kálvinistaságnak Zoványi elleni felháborodása „nem annyira a Kalvin iránti vallásos és theologiai lelkesedésből, mint inkább a német Luther elleni gyűlöletből származott,“ a magyar kálvinizmus alapos ösmerőjének, elfogulatlan méltatójának és őszinte barátjának tartani egyáltalában nem lehet. Révész Kálmán.

— **A gr. Teleki család adománya.** Régi, egyházukért áldozatra kész, tenkölt lelkü protestáns nagyjaink emlékét ujítja meg önkénytelenül a lelkünkben a gróf Teleki család szép adománya a gerneszegi (Erdély) református templom restaurálására, mely összeg kerek 100,000 koronát tesz ki.

— **Lelkészválasztás.** A dr. Lencz Géza megürült helyére — kit debreceni theol. tanárnak választottak — a mezőturi református egyház, mint értesültünk, az újvárosi lelkészi állásra Kónya Gábort a református ifjusági egyesület derék titkárát hívta meg.

— **Németország** összes egyetemein a mult szeptemberben összesen 59009 hallgató iratkozott be, köztük 1410 nőhallgató. Berlinre esik ezek közül 11257 rendes és rendkívüli hallgató, Münchenre 6929, Lipszóra 5402, Bonnra 4003, stb. Legkevesebb hallgatója van Rostocknak: 809.

— **Dr. Hausrath Adolf,** a heidelbergi egyetemnek messze földön híres s hatását hazánkban is erősen éreztető theologiai tanára, Heidelberg városának díszpolgára életének 73-ik évében, aug. 2-án elhunyt. 1837-ben született a nagy theologus Karlsruheban. Tanulmányait Jenában, Göttingában s Berlinben elvégezvén, 1867-ben Heidelbergben lett előbb itt rendkívüli, aztán rendes professora az egyháztörténelemnek egészen 1906-ban történt nyugalomba lépéséig. Temetésén régi barátja dr. Merx tartotta az emlékbeszédet az egyetem részéről s aztán néhány perc mulva, miután koszoruját letette, maga is egy-

szerre mintegy villámtól sújtva holtan roskadt a koporsó mellé.

— **Értesítés.** A parochiális könyvtár mult évi s folyó évi illetményei (összesen 3 kötet) az összes református egyház lelkészi hivatalaihoz megküldettek. Felkérem mindazokat, kik a könyvilletményt meg nem kapták volna, hogy ezt a körülményt legkésőbb szept. hó 15-ig nálam jeleltsék be. Kunszentmiklós, 1909 aug. Baksay Sándor püspök, biz. elnök.

— **Templomszentelés.** A zsarolyáni templom felszentelő ünnepe aug. hó 22-ik napján lesz. Püspökünk és főgondnokunk megígérték a felszentelésen való részvételüket s valószínűleg ugyanannak a napnak a kora reggeli órájában indulnak Zsarolyán felé s még az nap sielnek vissza Debrecenbe.

— **Lelkészválasztás.** Az alsó-felsőjózsi egyházközségben Papp Gusztáv és Nagy Kálmán egyházmegyei küldöttek vezetése alatt aug. hó 15-én történt meg a lelkészválasztás. Összesen hatan pályáztak, mind megannyi jó reményekre jogosító ifju erők, s egy pár az élet tapasztalataiban meggazdagodott jó nevű lelkész. A pályázók közül egyik kiváló képességű segédlelkész, a ki külföldi egyetemek látogatásával is gazdagította az ő talentumát, a választás előtt visszalépett. Így az öt pályázó közül közfelkiáltással Karla Ödön békésgyulai segédlelkész és békésbánati esperesi titkár lön megválasztva. Adja a kegyelem Istene, hogy a sok megpróbáltatást átszenvedett egyházközség az ifju lelkészben végre-valahára találja fel a lelkesen munkálkodni szerető, önzetlen, hivatásának élő férfiut. Ebben a reményben üdvözljük ifju kartársunkat új hivatása mezején, Isten áldó kegyelmét kérvén ugy a józsi gyülekezetre, mint a megválasztott és sok reménnyel várt ifju lelkészre.

Felelős szerkesztő: **Dr. Ferenczy Gyula.**

Pályázat

a bojtai segédlelkész állásrai pályázatot hirdetek, melynek javadalma 600 korona évi készpénz fizetés havi előleges részletekben és teljes ellátás a mosás kivételével. Az állás f. év szeptember 12-én elfoglalandó. A felszerelt pályázati kérvénynek f. év augusztus 22-ig küldendők be. Bojt, u. p. Nagykereki Bihar m.

Csillag Lajos
ref. lelkész.

Pályázat.

A békési református egyház presbiteriuma a megüresedett IV. B. oszt. elemi fiúiskolai tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 850 kor. készpénz, ha a tanító nőtlen 250 korona, ha nős 300 korona lakbér az egyház pénztárából és 150 korona feltétlenül folyósítandó államsegély, mint törzsfizetés-kiegészítés. Pályázhatnak okleveles református vallásu tanítók. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvények a békési református egyház-tanács elnökségéhez címezve f. hó 26-ig bezárólag küldendők.

Kecskeméti Ferenc
elnök-lelkész.

Pályázat.

Az ombodi református orgonista kántor-fitanítói állásra, melynek javadalma:

1. Kényelmes lakás házi kerttel.
2. 1200 azaz egyezer kétszáz korona készpénz havi előleges részletekben az egyház pénztárából fizetve;
3. A régi temető egy harmadának évi használata és temetési stóla;
4. A kertészet és gyümölcsészet tanításaért a nagyrészt már termőfakkal beültetett szép tágas fűskolakert használata,
5. Alapítványból évenként mintegy 50 azaz ötven korona,
6. 2, azaz kettő öl tüzi fa.

Kötelessége:

1. Isteniszteletek és temetéseknél orgonázás és éneklés vezetése,
2. egyházi énekkar vezetése.
3. I—VI. oszt. elemi fiú-iskola tanítása egyh. ker. utasítás szerint.
4. ismétlőiskolások tanítása,
5. Kanonikus órákon, valamint a lelkész akadályoztatása esetén, templomi istenisztelet végzése.

Pályázati okmányok 1909. aug. 29-ig alulirothoz küldendők.

Megválasztott tanító állását azonnal elfoglalni köteles.

Kelt Ombodon, (Szatmár m.) 1909. aug. 10.

Batta Miklós
református lelkész.

Pályázat

az aradi református segédlelkész-vallásitanítói állásra.

Évi fizetés: 1600 korona havi részletekben. (Lakást az egyház nem ad.)

Kötelesség: 1. Vallásitanítás a presbyterium által megállapítandó órarend mellett, (Maximum 24 óra.) Ismertebb énekek begyakorlása a rendes hittani órák végén. Tavaszi és őszi vasárnapokon reggel gyermekistentisztelet tartása. (8—10 esetben.) 2. Gáj külvárosban két hetenként (okt.—jun.) istentisztelet tartása vasárnap délután. Felváltva rendes segédkezés a lelkészi szolgálatok végzésében, segítés a konfirmációi oktatásban. 3. A presbyteriumi jegyzői tiszt betöltése. (8—10 gyűlés.)

A választás 3 évre érvényes. Az első év próba-évné tekintetik. A 3 év letelte előtti eltávozás esetén fizetése csonka hónapra is megadatik. Évenként szünidő egy hónap.

Kérvények, lelkészképesítő és szolgálati bizonyítványokkal, esetleg a theol. akad. elvégzését igazoló irattal, f. aug. hó 28. napjáig a lelkészi hivatalhoz küldendők. Az állás szept. elején elfoglalandó.

Arad, 1909 augusztus 16.

Református lelkészi hivatal.

Pályázat.

A debreceni református főiskola jogakadémiáján a jogbölcsezet tanszékére református vallásu egyének részére pályázat hirdetik.

A megválasztandó tanár tárgyai: jog- és állambölcsezet egyik félévben heti 6, másikban heti 4 órában; ethika egy félévben heti 3 órában; nemzetközijog egy félévben heti 3 órában. Ezenkívül köteles heti 4 órában főtárgyainak köréből vett speciál kollégiumokat tartani.

A mennyiben a tanulmányi rendben változás történék, előadásait, a megállapított tudománykörön belül, az új tanulmányi rendnek megfelelőleg lesz köteles megtartani.

A pályázók minősítését, illetőleg megkivánthatik az egyetemi magántanári képesítés a jog- és állambölcsezetből; s amennyiben ez a megválasztottnál hiányzanék, annak utólagos megszerzése a tanszék elfoglalásától számított 4 éven belül feltétlenül kötelező.

Magántanári képesítés birtokában nem lévő pályázók közül csak az olyanoknak kérvénye

vétetik figyelembe, akik jog- vagy államtudományi doktorok.

A megválasztott tanár az 1894. 27. t. c.-ben szervezett országos nyugdíj-intézet jogosított és kötelezett tagja.

Javadalmazása : jogakadémiai rendes tanárok számára biztosított javadalmazás.

Az 1897. évi 183 sz. egyházkerületi végzés azonban a 200 koronás korpótléknak 400 koronára emelését kilátásba helyezi.

Míg a megválasztott tanár meg nem szerzi az egyetemi magántanári képesítést, javadalmazása 400 korona alapfizetés ; 8000 korona lakpénz és 5 izben 200—200 korona korpótlék lesz.

A közvetlenül megelőzőleg főiskolai rendes tanári minőségben eltöltött szolgálati idő a korpótlék és fokozat szempontjából beszámíttatik ; nyugdíj szempontjából a beszámításra az 1894. 27. t. c. rendelkezései az irányadók.

A pályázati kérvények közhivatalban levők által felettes hatóságuk útján, mások által közvetlenül (kellőleg felszerelve : születési anyakönyvi kivonattal, életrajzi vázlattal, az irodalmi működést is feltüntető mellékletekkel és hatósági orvosi bizonyítvánnyal ellátva) hivatalomban f. é. október 1-ig nyújtandók be.

A megválasztott tanár állását 1910. február 1-én foglalja el s később meghatározandó időben szaktárgya köréből vett székfoglaló értekezést tart.

Debrecen, 1909 augusztus hó 17-én

Eröss Lajos
püspök.

Pályázat.

A debreceni református főiskola akadémiáján a rendszeres bölcsészet tanszékére református vallásu egyének részére pályázat hirdettetik.

A megválasztandó tanár a rendszeres bölcsészet köréből, az akadémiai iskolai törvényeknek és a középiskolai tanárképzés követelményeinek megfelelő előadásokat köteles tartani, legfeljebb heti tíz órán.

A pályázók minősítését illetőleg megkivánthatik az egyetemi magántanári képesítés a szoros értelemben vett bölcséleti tárgyak valamelyikéből s amennyiben ez a megválasztottnál hiányzanék, annak utólagos megszerzése tanszéke elfoglalásától számított négy éven belül feltétlenül kötelező.

Magántanári képesítés birtokában nem lévő pályázók közül csak az olyanok kérvénye vétetik

figyelembe, a kik a rendszeres bölcséletből szakbeli doktorok. Az 1904 évi VI. t. c. 109 §-a értelmében alkalmazhatók olyan egyének is, akiknek akiknek az említett minősítések hiányzik ugyan, de tudományos irodalmi munkásságuk által tudományszakokban való képzettségüknek kiváló bizonyítékát adták.

A megválasztott tanár az 1894. 27. t. c.-ben szervezett országos nyugdíjintézet jogosított és kötelezett tagja.

Javadalmazása : rendes jogakadémiai tanárok számára biztosított javadalmazás.

Az 1897. évi 183 sz. egyh. kerületi végzés azonban a 200 koronás korpótléknak 400 koronára emelését kilátásba helyezte.

Míg a megválasztott tanár meg nem szerzi az egyetemi magántanári képesítést, javadalmazása 4000 korona alapfizetés ; 800 korona lakpénz és 5 izben 200—200 korona korpótlék lesz.

A közvetlenül megelőzőleg közép vagy főiskolai rendes tanári minőségben eltöltött szolgálati idő a korpótlék, főiskolai rendes tanári minőségben eltöltött szolgálati idő azonkívül a fokozat szempontjából is beszámíttatik, nyugdíj szempontjából a beszámításra az 1894. 27. t. c. rendelkezései az irányadók.

A pályázati kérvények közhivatalban levők által felettes hatóságuk útján, mások által közvetlenül (kellőleg felszerelve : születési anyakönyvi kivonattal, életrajzi vázlattal, az irodalmi működést is feltüntető mellékletekkel és hatósági orvosi bizonyítvánnyal ellátva) hivatalomban f. é. október 1-ig nyújtandók be.

A megválasztott tanár állását 1910 február 1-én foglalja el s később meghatározandó időben szaktárgya köréből vett székfoglaló értekezést tart.

Debrecen, 1909 augusztus hó 17-én.

Eröss Lajos
püspök.

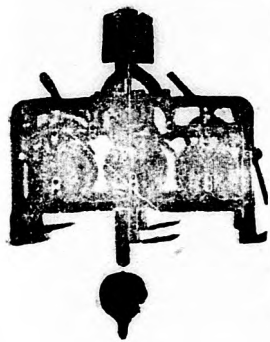
Hirdetések felvétetnek

a kiadóhivatalban.

Toronyórák

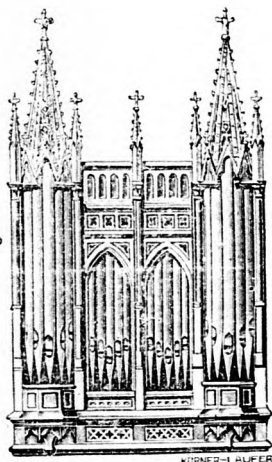
palota-, varosházi-, gyári- és lak-
tanya berendezését a legelőnyöseb-
ben eszközi

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.
50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
orazágos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

P é c s.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlják
kitünő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elek-
tromos berendezésü

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. —
Raktáron kitünő hangu

HARMONIUMOK minden nagyságban.

Elektromos fújtató készülékek.

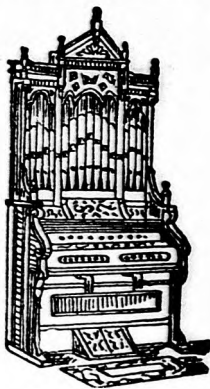
Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Harmonium.

vásárlók ne mulasszák el, mielőtt **Har-**
moniumot vesznek

Reményi Mihály

a magyar királyi Zene Akadémia házi hang-
szer készítőjétől, legujabb **Harmonium**
árjegyzékét kérni, melyet ingyen és bér-
mentve küld **Reményi Harmonium**
osztálya. Budapest, Király-u. 58. szám.

Ezen választók a legjobb
iskolai és templomi haszná-
latra készült valódi

Aeol harmoniumok-

ban, melyeknek hangja tel-
jesen azonos az **Orgona**
hangjával.

Zongorák, Pianinók

a legolcsóbbtól a legfinomab-
big a legolcsóbb gyári ára-
kon.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszn.üves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható &
kifogastalan munkát készít mindennemű könyvköte-
szeti, disznüccikkekben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* töme-
ges mennyiségben, versenyképes kivitelben és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jó kötésben.

Szent Bibliát és emléklapokat

különleges diszkötésben jubil-
leumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony
adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására **táblákat**, melyek a szöszéken
vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását
vászorra vagy papírra és ezeken kívül még számcs e
szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikke nézve azonnal szolgálok, —
számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disznüccik, Emlék-
lap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletet
stylusban, levéltári okmány artók.*

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Debrecen, Piac-u. 69. sz.

Kölcsönöket ad: 1. Kezességre egy vagy több elfogadható kezes jótálása mellett, még azon esetben is, ha a kezesek nem szövetkezeti tagok. 2. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 3. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre. 4. Előleg kölcsönöket a fizetett összeg kilenc-tizedrész erejéig, kezesség nélkül.

Minden 100 korona kölcsön heti 50 fillérjével fizethető vissza, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni.

A törzsbetétek 6 százalékot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármely napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal mellett folyósít. A törzsbetét befizetések a hét bármely köznapján a hivatalos órák alatt eszközölhetők.

Vidéki tagok befizetését megkönnyítjük az által, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

Az intézet tagjainak száma öt évi fennállás alatt 4500-ra emelkedett a kik 20260 törzsbetétre több mint **Egy millió** koronát fizettek be. A kihelyezett kötvény állományunk pedig ez idő szerint a 1.600.000 koronát meghaladja.

Dr. Ferenczy Gyula,
alelnök.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

ifj. Widder Sámuel,
üggy. igazgató.

Löfkovits Arthur

— óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

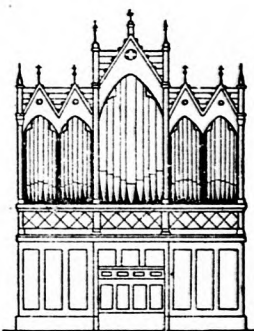
Orgonagyár.

villamos gépekkel berendezve

Rieger Ottó

Budapest, VII. Garay-u. 48.

császári- és királyi udvari szállító.

A bécsi és párisi kiállításon valamint a pécsi országos kiállításon kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett szállít kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikus) és villamos tartós, nemeshangu orgonákat.

Rieger orgonagyárai 36 évi fennállás óta 1500 orgonát szállítottak.

Tervezetek és rajzok díjmentesen.

Sesztina Lajos

vaskereskedése

DEBRECZEN, Piacz-utca 23. sz.

Fegyvertöltény-hüvelyek :

Lefauchaux és Lancaster barna, szürke, zöld.

Hüvely dugasz, réz-gyutacs.

Revolver és Flaubert töltények. Ólom-sörét.

Revolverek, Flaubert-fegyverek.

Szétküldés 5 kilós postacsomagokban.

Vaskályhák fa- és szénfűtésre.

Meidinger, Kráder és Friedlandi kályhák.

Főzőkonyhák.

Telefon 292.

Telefon 292.

Központi drogueria

Debrecenben, Piac-utca (Városház-épület)

Gazdasági és gyártelepek részére előírás szerint berendezett mentőszekrények, kötszerek, desinficiálószeresek Creolin, Carbol, mindennemű állatgyógyászati cikkek és műszerek. Sertés és marha tápporok és Fluidek nagy raktára, ugyszintén nagy választék mindenféle gummia r u k b a n s é r v k ö t ő k b e n , valamint fényképezéshez szükséges vegyszerekben.

Telefon 292.

Telefon 292.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-
Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.)

Világkivitel

**A legjobb magvak. A legnemesebb
csemetefák. A legszebb diszfák,
cserjék, rózsák, fenyők.**

Kertészeti kézikönyv dilettánsoknak.

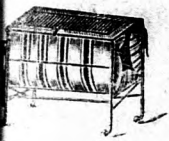
Dus főárjegyzék ingyen

Új papi diszegyenruha!

Az 1908. évi Október hó 5-én tartatott Orsz. Lelkészegyesületi gyűlés Budapesten elhatározta, hogy a lelkészi kar részére a már ismertetett s időszerűsége folytán nélkülözhetetlen diszes egyenruhát ajánl ünnep alkalmankor való viselésre, hogy az egyházi méltóságot jobban kiemelje az egyforma külsőben rejlő erőt és az összetartozandóságot fokozza. Nemes Mihály történelmi festőművész az O. R. L. E. megbízása folytán tervezett ilyen diszes tógát, övvel; palástot kun-süveggel. Ezen tervet az Orle. elfo adta s tagjainak ajánlotta. Ezen diszes ruhákat Szántó József papi szabó első hmvásárhelyi diszmagyarruha készítő, szabó mester stilszerűen és a legjutányosabb árban készíti. Egyházkerületi és egyházmegyei gyűlésekre elnegy saját költségén. Bemutatja ott a minta ruháit s a megrendelőknek mértéket vesz. Vagy mérték megküldése esetén is eltudja készíteni azt. Pontos kivitelért szavatol. Fenti ruhákat készíttetni óhajtó érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ez ügyben képes árjegyzéket mértékvételi magyarázattal ingyen és bérmentve

Szántó József szabómester nyújt,
Hódmezővásárhelyről.

Nyomatott a Debr. Prot. Lap könyvnyomdájában.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20.

Budweiszi és honi gyártmányu porcellán, valamint Meidinger köpeny és öntött

vaskályhák.

Minden szerkezetü vas- és porcellánburkolatu konyhák. Multiplicator hőfejlesztő kályhabetétek, vadászfegyverek és felszerelések, revolverek, hüvelyek és töltények

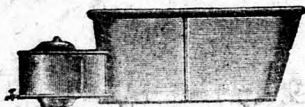
Lőporáruda.

Ujdonság!

Browning-endszerű ismétlő fegyver 190. minta.

Szén- és fakosarak, melegvédők, fürdőkádak, vasbutorok, gyermekszékek és kocsik, mosdókészletek, fényezett konyhafelszerelések, gépmangorlók és faesarak, gummi átvonattal

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

baktai EGRY FERENCZ

Pozdeck és Thury utóda.

Kisgejőcön
Ung megye
Alapítva 1793-ban.

Budapesten
VI. Lehel-u. 8/a.
Alapítva 1847-ben.

Harangöntőde.

Készíték Budapesti és kisgejőczi műhelyemben minden nagyságu és hangu harangokat a kívánt összhangban, a legnagyobb felelősség mellett. Felszerelve új modern forgatható vaskoronával, amelyek elmés szerkezetüknél fogva a tornyot megóvják a rázkódástól, és a harang tartósságát is beláthatlan időre biztosítják. Emellett könnyü járatuknál fogva egy ember által egyszerre több harang is húzható. Készíték vasharanglábakat, álló vagy fekvő szerkezetben a legszebb és legjobb kivitelben.

Nagyobb harang öntetett általam Kisgejőcön közel egy ezer darab, és budapesten 1650 drb. felszerelve Budapesten az európai híru Pozdech-féle vaskoronákkal és Kisgejőcön a saját találmányu szabadalmazott koronákkal, amelyekért igen sok kitüntetést (külföldön is) és elismerő iratot kaptunk. Harang és Biharvár-megyék területén a következő egyházak kaptak harangokat: u. m. Hajdunánás, Hajdudorog, Hajduböszörmény, Hajduhadház, Hajduszebeszlő, Bal-mazujváros, Püspökladány, Nádudvar, Debrecen, Mikepéres Derecske, Bagamér, Baránd, N.-Várad, N.-Szalonta, N.-Bajom, N.-Léta, N.-Szántó, Berettyóújfalú, Ér-Diószeg, Ér-Endréd, Érmihályfalva, Ér-Hatvan, Biharpüspöki, Kismarja, Mezőkeresztes, Csersző, Füzesgyarmat, Mezőgyán, Mezőkövesd, P. csaj, Gálos petri, Iiszavak, Iiszalucz, Arpád, Erdőgyaroz, Hosszupálvi, Bihardiószeg Feketebátor, Szakál. stb.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 68,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak;

Locomobil és gőzcséplőgépek,

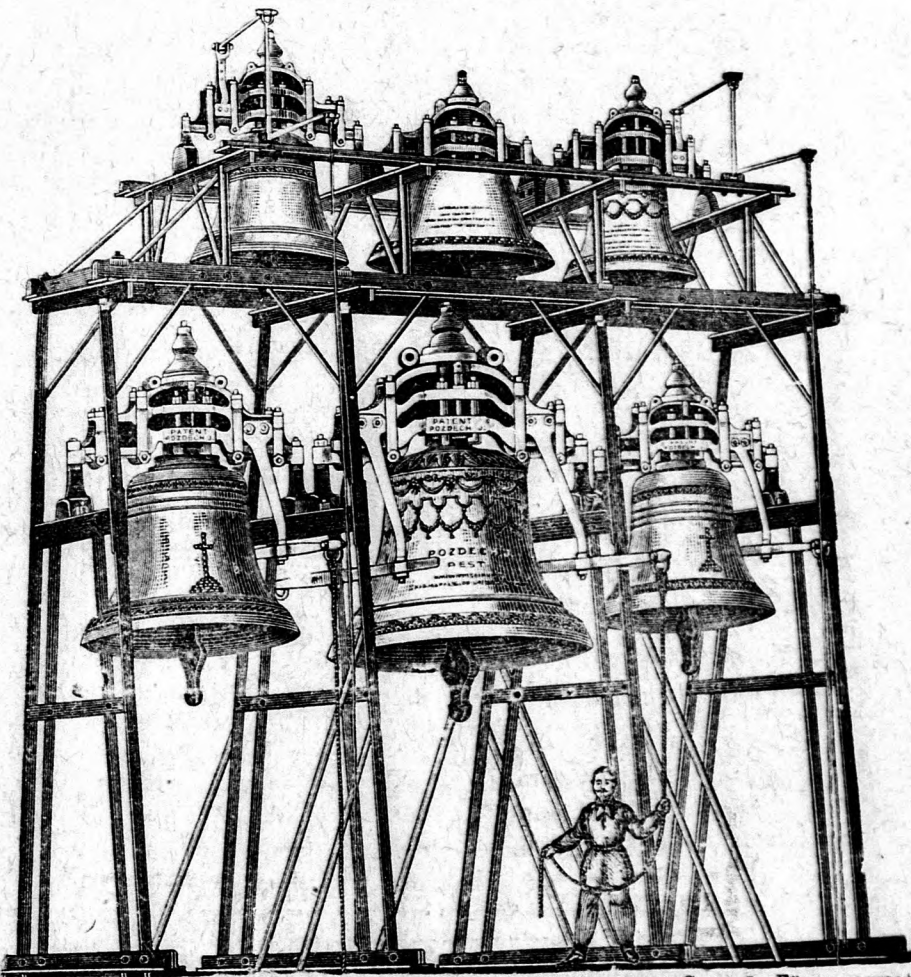
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecs kavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őriömlők, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Képviselet és
bizományi
raktár

Laczka László

géplakatos mester
Debrecen,
II. Bethlen-utca 48. sz.

Király balzsam

Köszvény és
csusz ellen.

☪ ☪ Legujabb gyógyszer. ☪ ☪

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint külsőleg kitünő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá meghűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem
használ mást csak a
híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szereshetők be.

Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ereöntődeje, szivattyugyár

ARAD, RAKÓCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegtakarítás éretik el. Kitünő jó hang és tartóságaért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang fölszerelések, melyekkel egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vasálványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kitását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel itelüntetve.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

ÚJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precizen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

regi orgonákat
átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

Orgona és Harmonium gyár

Gőzerő hajtás és saját villamos világítással berendezve.

Ország Sándor és Fia

cs. és kir. udvari szállító

RÁKOS-PALOTA, Budapest mellett.

Az 1885. évi országos kiállításon „nagy diszoklevéllel“ (első díj) és „Ferenc József lovagrenddel“, az 1904. évi veszprémi kiállításon „arany éremmel“ (első díj), az 1906. évi kassai kiállításon „diszoklevéllel“ (első díj) kitüntetve, azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés.

Ajánlják kitünő hangú és szerkezetű, főleg a legujabb légnymatu (pneumatikai) orgonákat, melyek rendkívül könnyű játékmód és a változatok egyszerű kezelése mellett, az időjárás minden viszontagságának ellenállnak. Szolid munka és jutányos árak. Kisebb orgonáink készletben vannak. Eddig 700-nál több új orgona lett szállítva. Raktáron kitünő hangú harmoniumok minden nagyságban. Harmiumok tetszésszerű rajz és változat összeállítással rendelésre készülnek.

Arjegyzék és részletes tervezet kívánatra
díjmentesen küldetik.

Nyomatott a Debreceni Protestáns Lap könyvnyomdájában.